

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

50. An qui precibus, & suasionibus adducit Collatorem Ecclesiastici
beneficii, vel Cathedræ jam determinatum ad conferendum beneficium vel
Cathedram Titio, ut sibi vel alteri minus digno conferatur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

qui de intentione interna, sed de facto ipso exteriori, quod quidem indicatur iniustum, quando eo modo fit ut noceat alteri, & non ad utilitatem propriam, & hoc constare potest ex ipso modo, quo impedimentum præstat proximo ad consequendum bonum sibi debitum, vel quando datur occasio de eius nocuimento, quæ occasio necessaria non erat ad utilitatem propriam neque ad utendum iure suo.

8. Hoc autem, quod Valentia duplici verificatur exemplo. Primum est; quando riuus aquæ per vnus fundum deriuatur ad agrum alterius, & ille ad cuius agrum pius accedit, aquam aut præcindo venas, aut fossa aliqua sibi inutili, impedit, ne deriuetur ad agrum alterius, tunc enim ex facto ipso malus animus nocendi constat, & obligatio ad restitutionem, quam non incurreret, si utendo iure suo in proprio agro tantum aqua infunderet ut parum alteri superesset, ut diximus in primo intellectu.

9. Secundum exemplum in legibus citatis constituitur, quando aliquis aquam pluuiam ab agro proprio diuerit, quæ quidem ex illa deriuatione alteri nocet; Nec datur actio, neque obligatio restituendi. Si tamen poterat, sine alterius nocuimento, proprium damnum impedire, ex illo facto; alteri nociuo constat malus animus, & datur actio de iniuria, & obligatio ad restituendum, non ex malo animo interiori, sed ex facto exteriori malum animum, prauamque & iniquam voluntatem ostendere.

Et ita ex supradictis apparet, me in hoc casu satis probabiliter consuluisse, Titium, ad nullam restitutionem teneri Sempronio, & ita mecum senserunt viri docti.

RESOL. L.

An qui precibus, & suasionibus adducit collatorem beneficii Ecclesiastici, vel Cathedraliam determinatum ad conferendum beneficium, vel Cathedraliam Titio, vel sibi, vel alteri iniquo digno conferatur, teneatur ad restitutionem?

Et quid est dicendum, si hoc quod ex malo animo, & odio faciat?

Et quid, si alicui res ex iniuria debita non erat, sed conferenda ex libera voluntate, aut tunc, qui sine vi, aut fraude Collationem suasionem, aut precibus mouet, ut officium, legatum, hæreditatem, &c. non conferat ei, cui animo destinaret, sed sibi, vel alteri iniquo, ut non peccet, contra iustitiam, nec teneatur ad aliquam restitutionem; etiam si totum hoc ex odio efficiat?

Et ex doctrina huius Resol. multa dubia solui possunt. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Resol. 53.

Sup. hoc supra in ref. 48. §. Veru, & §. Quarto. & in ref. 49. & infra in Ref. seq.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent Paludanus in 4. dist. 15. q. 2. art. 2. Syluester per. restitutio 3. q. 12. Caietanus in 2. 1. q. 62. art. 2. & Bannez dub. 12. concl. 7. Navarra de rest. lib. 3. c. 5. n. 10. Gasias de benef. tom. 2. part. 7. c. 16. n. 30. Ioan. de la Cruz in direct. part. 1. pr. 2. art. 2. dub. 8. concl. 3. & communiter Thomista cum Villalobos in sum. 1. 1. ar. 21. diff. 4. n. 9. vbi sic asserit. [El que haze que el beneficio, ò cathedra se de al digno dexando al mas digno, aunque lo haga con solos ruegos sin fuerza, esta obligado à restituirl al mas digno. El fundamento es porque fuera de quebrar la justicia distributiva hizo daño al mas digno contra iusticia commutativa, et es cosa que estava ya cerca de tenerla; de manere que si el distribuydor estava determinado firmamente de dar el beneficio, ò cathedra al mas digno, que sino fuera por la persuasión à restituirl le todo ò casi todo, y sino estava tan cerca como esto estava obligado à restituirl conforme à la propinquidad el otro tenia.] Ita Villalobos, qui etiam citat Aragonium, & Couarruiam.

2. Sed ego contrariam sententiam probabilem etiam esse puto; etiam si hoc quis malo animo, vel ex odio faciat. Et ita docent Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 18. num. 128. Valentia tom. 3. dist. 5. q. 7. punct. 2. Navarra cap. 17. num. 72. Sa per. restitutio. num. 22. Sotus de iust. lib. 4. q. 6. art. 3. Turrianus & Layman ubi infra. Syluester in 2. 2. q. 62. art. 4. concl. 2. cum aliis. Et ratio est, quia Titius, v. g. non habet ius nisi in libera voluntate collatoris; ergo si relinquitur collatorem in sua libertate, non censetur hoc ius violare. Igitur cum, v. g. preces, munera, blanditiæ, &c. non repugnent libertati (non enim collator involuntarie censetur facere, quod ita inductus facit) nullo modo Titio iniuriam inferat. Ergo, &c. Malus vero animus non obligat ad restitutionem, quia non est peccatum contra iustitiam, sed contra charitatem.

3. Ex his inferitur etiam contra Sotum in 4. dist. 15. q. 2. ad vlt. argumentum. Richardum art. 4. q. 4. ad vlt. 7. Paludanum qu. 7. art. 2. Syluestrum verb. restitutio. 3. q. 12. & alios; si alicui res ex iniuria debita non erat, sed conferenda ex libera voluntate, tunc qui sine vi, aut fraude collatorem suasionem, aut precibus mouet, ut officium legatum, hæreditatem, &c. non conferat ei, cui animo destinaret, sed sibi, vel alteri, is contra iustitiam non peccat, & ideo ad nullam restitutionem tenetur, etiam si totum ex odio efficiat, ex ratione supra allata. Ita Layman in Theol. mor. lib. 3. tit. 5. ar. 2. c. 7. n. 1. Turrianus in 2. 2. tom. 1. dist. 16. dub. 1. n. 5. & 7. & DD. citati; hinc ego his diebus liberaui ab onere restitutionis quemdam, qui suaserat domino, qui liberatum seruam in testamento relinquebat, ut illum liberum non relinqueret; nam in voluntate domini erat, dimittere aut non dimittere mancipium, ex qua doctrina multa dubia solui possunt.

RESOL. LI.

An qui sine vi, & fraude, sed tantum suasionibus, & precibus impedit, ne beneficium, aut Cathedraliam conferatur digniori, sed digno, teneatur aliquid digniori restituere? Ex p. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 34.

§. 1. **D**E hac questione alibi dictum est, & affirmatiuam sententiam præter Caietanum in 1. 1. 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. tenent ex neotericis duo viri doctissimi, Vasquez de benef. c. 2. §. 3. dub. 19. maner. ro 140. & Villalobos in sum. tom. 2. tract. 11. diff. 4. 44. numer. 9. vbi sic ait. [El que haze que el beneficio, ò cathedra se de al digno dexando al mas digno, aunque lo haga con solos ruegos sin fuerza, ni fraude, esta obligado à restituirl al mas digno. El fundamento es, porque fuera de quebrar la justicia, hizo daño al mas digno contra iusticia commutativa, en cola que estava ya à cerca de tenerla, de manere que si el distribuydor estava determinado firmamente de dar el beneficio, ò cathedra al mas digno, de fuerete, que sino fuera por la persuasión, infaliblemente le lleuara, tundra obligacion à restituirl le todo, ò casi todo; y sino estava tan cerca como esto, estava obligando à restituirl conforme à la propinquidad que el otro tenia.] Sic ille, qui citat Aragon. & Couarruiam.

2. Sed si hæc opinio esset vera, heu quam multum Aulis Principum, & Prælatorum Ecclesiasticorum tenerentur ad restitutionem. Ideo contrariam sententiam probabilissimam esse censeo, quam præter Lessium, lib. 2. cap. 12. dub. 18. num. 129. Valentiam tom. 3. dist. 5. q. 8. punct. 2. Sotum lib. 4. q. 6. art. 3. Navarra in maner. cap. 17. n. 72. & alios tenent nouissime Syluester in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. quarum 25. concl. 1. Filliac. tom. 2.